

FESTIVAL

ZOMER VAN SINT-PIETER

middagen vol klassiek

MARIA NOSTRA

Shlom lekh

(Oudsyrisch 'Ave Maria' in het Aramees)

Lauda Novella

(Laudario de Cortona, 13de eeuw)

Ave Donna Santissima

(Laudario de Cortona, 13de eeuw)

Axion estin

(Fragment uit de Liturgie van Johannes Chrysostomus)

Mariam Matrem

(Llibre Vermell de Montserrat, 14de eeuw)

Mater alma / Deitatis

(Manuscript uit Cyprus, 15de eeuw)

Basilissa tou Kosmou

(Grieks-orthodoxe Mariahymne)

Miroloï van de H. Maagd

(Rouwgezag, Klein-Azië)

Mana mou

(Maronitische hymne voor Goede Vrijdag, tekst: Nikos Gatsos)

Panagia tou Kykkou

(Litanie ter aanroeping van de regen, traditioneel Cypriotisch gezang)

ZOMER 2022

05.08

PROGRAMMA VAN DE DAG

ENSEMBLE IRINI

Lila Hajosi

direction | leiding

Eulalia Fantova

mezzo-soprano | mezzosopraan

Julie Azoulay

contralto

Lauriane Gaudois

contralto

VOLGEND CONCERT

09.08

MA P'TITE CHANSON

Agathe Peyrat

stem en ukelele

Pierre Cussac

accordeon

—
Paolo Conte, Brigitte Fontaine, Kurt Weill, Frescobaldi, Purcell, McCartney, Bourvil...

De oorsprong van de naam Maria wordt op veel manieren uitgelegd. Veel tot de verbeelding sprekende hypothesen verwijzen naar de zee, de liefde, het oerwater, de sterfelijkheid en het licht. Zo zou Maria een Hebreeuwse oorsprong kunnen hebben: *Myriam* (zeedruppel) of *marah* (bitterheid) of *meirab*, een deelwoordvorm van *Heir* (verlichten). De naam kan ook worden verbonden met het Egyptische *mry* (de geliefde), alsook met *martya*, wat in het Sanskriet verwijst naar het verval en het menszijn (*condition humaine*). Maria is ook het meervoud van het Latijnse woord *mare*, de zee – de Middellandse Zee van de uitwisselingen en de metamorfoses, die associaties oproept met het oerwater: de schepping van de wereld of het vruchtwater. *Maria Nostra* zou dan verwijzen naar de intieme sfeer en het delen, en natuurlijk ook naar de Grote Moeder.

Maria, de moeder Gods, verenigt al deze eigenschappen. In haar wordt het hele scala van de tijdloze symboliek van het vrouwelijke samengevat, van de schoot van het leven, de liefde en de dood. Zij draagt dus deze twee universele polen van leven en dood in zich, die worden verenigd in één enkel principe; en deze spanningsboog is ook terug te vinden in haar eigen geschiedenis: Maria's wonderbaarlijke geboorte, Maria als jong meisje, als mystieke echtgenote, als moeder, als moeder rouwend om haar kind, als getranscendeerde vrouw, als nieuwe Eva, als universele moeder. Al die diverse aanroepingen tracht dit repertoire weer te geven.

Het programma volgt vrijelijk een eigen route, waarbij niet alleen de Syrisch-Aramese wortels, het geleerde en liturgische Byzantijnse repertoire, de hymnen en fragmenten uit de liturgie van de heilige Johannes Chrysostomus, maar ook het Spaanse, Italiaanse of Frans-Cypriotische middeleeuwse repertoire en de volkstradities worden verkend. Monodieën en polyfonieën wisselen elkaar zonder hiërarchie af. De liederen van de Byzantijnse ritus (*Axion Estin* en *Basilissa tou Kosmou*) komen uit de traditie van de in de 1ste eeuw gestichte Grieks-orthodoxe kerk. Omdat deze kerk uitgaat van het behoud van een niet-hervormd erfgoed, vallen de liederen moeilijk te dateren, temeer daar de zangers de schriftelijke en mondelinge overlevering (de modi en versieringsprincipes) vermengen, niettegenstaande de vrij strikte uitvoeringsregels. Op de lange duur, door de opeenvolgende herhalingen, ontstaan zo mutaties in de muzikale structuren. Deze benadering verschilt sterk van de westerse. Hier is geen plaats voor een contrapunt, want dat zou de verstaanbaarheid van de tekst aantasten. En omdat de liturgie voornamelijk gezongen wordt (als een echo van de engelenschaar), is de integriteit van de tekst van groot belang. De melismatische zanglijn en de harmonie zijn gestoeld op een unisono dat de finale van de modus en enkele andere belangrijke noten bevat.

De niet-liturgische religieuze liederen zijn evenmin gedateerd. Het betreft hier *Mana mou* of de litanie *Panagia tou Kykkou*, die om regen smeekt (een oud heidens gebruik), alsook de *Miroloï van de Maagd* (miroloï zijn liederen uit een catharistische begrafenistraditie waarbij een vrouw een begrafenislid schrijft dat ze slechts eenmaal vóór de begrafenis zingt en daarna meteen vergeet). Deze volksliederen raken ons door hun beknopte, naïeve tekst, door hun patina, door hun beklievende ritornello, door hun schoonheid die ons troost sinds de mens mens is. Dan is er het middeleeuws-katholieke repertoire. De *Laudario van Cortona* is een verzameling stukken in het oud-Toscaans, met een gregoriaanse muzieknotatie. Het is een van de oudste bewaard gebleven manuscripten (13de eeuw) van muziek in de volkstaal. Deze vrolijke en levendige lofzangen zijn nu eens sacraal (*Ave Donna santissima*), dan weer profaan, met door het troubadourisme geïnspireerde teksten waarin de lofzang aan de Maagd Maria bijna erotisch klinkt (*Laude novella*). Het is ook de tijd van de mysteriespelen – de vroegste vorm van toneel in middeleeuws Europa –, toen de gewijde muziek zich buiten de kerk waagde; en de tijd van de eerste kerststallen en processies, allemaal vormen die, na een wisselwerking met het Napolitaanse profane repertoire, zouden leiden tot de bloei van een Italiaanse profane stijl.

Het *Livre Vermeil de Montserrat (Mariam Matrem)* is een manuscript uit het begin van de 15de eeuw, dat evenwel oudere liederen bevat en samengesteld was met het oog op een “kuis en vroom” repertoire voor pelgrims.

Het zogenoemde Cyprus-manuscript (15de eeuw) bevindt zich op het kruispunt van Oost en West, en biedt zonder twijfel de meest complexe en verfijnde stukken (*Mater Alma*) in de zuivere stijl van de Franse *ars subtilior*. Het is geschreven voor het hof van Cyprus, dat toen een voorpost van de kruisvaarders onder Frans bewind was.

Lila Hajosi & Catherine Peillon
Vertaling: Maxime Schouppe

Ensemble Irini

Het Ensemble Irini werd in 2015 opgericht door Lila Hajosi als een polymorf vocaal ensemble dat de voorkeur geeft aan a capella werk en «bevrijdende verbindingen» tot stand wil brengen tussen tijd en ruimte, van de middeleeuwen tot hedendaagse creaties, van de oevers van de Vruchtbare Sikkal tot aan het hof van Beieren.

Het ensemble werd laureaat van de Cité de la Voix van Vézelay en werd uitgenodigd op prestigieuze festivals zoals het Festival de Radiofrance Montpellier, Arts Sacrés de Perpignan en Evron, Voix et Routes Romanes, Sinfonia en Périgord, en de festivals van de Abdij van Sylvanès en van de Mont St-Michel. Hun eerste programma als vrouwen trio, Maria Nostra, leidde in 2018 tot een eerste cd met dezelfde titel, opgenomen in de Cité de la Voix voor Empreinte digitale en bekroond met een Choc van het tijdschrift Classica. In 2018 componeerde Zad Moultaqa voor het Ensemble Irini *Quel mystère que tu aies un corps* (in opdracht van het Chaillol Festival) en in 2022 *Casus Ade*.

Het Ensemble Irini zet zich in voor de promotie van ondervertegenwoordigde repertoires en spitst zich voor zijn tweede cd *O Sidera* (2021, Paraty) toe op de christelijke mystiek. Daarin verkent het de figuren van de Sibillen, de cherubijnen, het mysterie van de menswording en het onkenbare van God, waarbij de Profetieën van de Sibillen van Orlandus Lassus in perspectief worden geplaatst met fragmenten uit de Byzantijnse muziek.

Het derde programma van het Ensemble Irini kreeg als titel *Sacred Spring - Living, Dying, Being (Re)Born* en zet het elan van het ensemble verder in een gemengd octet. Dit louterende programma, dat werken voor vier en zes stemmen van Heinrich Isaac en uittreksels uit de Georgisch-orthodoxe liturgie samenbrengt, weerspiegelt de grote onrust van de afgelopen jaren en verkent de 15de eeuw, het toneel van verschrikkelijke instortingen maar ook de opmaat tot wat de wereld enkele eeuwen later de renaissance zou gaan noemen.

Tijdens dit seizoen zal het Ensemble Irini optreden op het Chaillol Festival, in de Philharmonie de Paris, op het Festival des Arts Sacrés d'Evron en in de Abbaye de Noirlac.

Lila Hajosi

Lila Hajosi is als musicologe en operazangeres gespecialiseerd in oude muziek en is de oprichtster van het Ensemble Irini. Ze volgde haar opleiding aan de conservatoria van Aix en Provence en Marseille, waar ze zang, oude muziek, theater, opera en kamermuziek studeerde, en daarna aan de Muziek-kapel Koningin Elisabeth (2018-2021). Zij behaalde daarnaast ook een diploma in de middeleeuwse musicologie. Nog voor zij aan haar muziekstudies begon, ontdekte zij reeds haar passie voor dirigeren, bij een amateurkoor. Aangevuld door haar studies in akoestiek, hermeneutiek, harmonie en analyse, en verrijkt door haar ontmoetingen met dirigenten als Marc Korovitch, Lluis Vilamajó, Jordi Savall, Teodor Currentzis en Alexis Kossenko, werd deze passie uiteindelijk een roeping op zich.

Na Maria Nostra, de eerste cd van het Ensemble Irini die in 2018 werd uitgebracht door Empreinte digitale (Choc van Classica), wijdt Lila Hajosi zich nu volledig aan de leiding van het Ensemble Irini en heeft ze *O Sidera* gemaakt, een gemengd kwintetprogramma waarin de Profetieën van de Sibillen van Orlandus Lassus in perspectief worden geplaatst met fragmenten uit het Byzantijnse muziekrepertoire (2021, Paraty/Pias Harmonia Mundi, in coproductie met de Abbaye de Noirlac, het ADAMI, Région Sud, de DRAC PACA, Arsud en de gemeente Les Baux de Provence).

Lila Hajosi en het Ensemble Irini werkten vervolgens samen met de componist Zad Moultaqa en creëerden in 2018 *Quel mystère que tu aies un corps*, in opdracht van het Chaillol Festival en in 2022 *Casus Ade* in opdracht van het Ensemble Irini.

Sinds 2015 heeft Lila Hajosi haar ensemble meegenomen naar prestigieuze festivals zoals het Festival de Radio France Occitanie Montpellier, de Cité de la Voix in Vézelay (winnaar in 2017), Via Aeterna (Mont St-Michel) en Rivage des Voix, Festival d'Arts Sacrés d'Evron, Perpignan, Sinfonia en Périgord, maar ook naar Italië en Algerije. In 2022 zal zij het Ensemble Irini dirigeren in de Philharmonie de Paris met het programma *O Sidera*.

30CC
Annick Dumalin
Robrecht Penders
Yves Gasia

Artistiek directeur /
Artistic Director
ARTS/SCÈNE
PRODUCTION
Bernard Mouton

Communicatie & pers /
Communication & press
30CC
communicatie@30CC.be

Info
016 27 42 40
30CC.be
info@30CC.be

30CC en OPUS 3 danken van harte allen die hebben bijgedragen tot de realisatie van de 21ste editie van Zomer van Sint-Pieter: het stadsbestuur van Leuven, het bestuur en het team van 30CC en in het bijzonder ... de artiesten en het publiek!

30CC and OPUS 3 want to thank everyone involved in creating this 21st edition of Zomer van Sint-Pieter: the city council of Leuven, the direction and team of 30CC and especially ... the artists and the audience!

SAVE THE DATE

Beleef een stad vol gezang, vol muziek en koren tijdens de **eerste editie** van **Leuven beKOORt**! Samen met Leuvens amateurkoor Kooruwel zet 30CC dit gloednieuw en gratis koorfestival op poten.

Ontdek de veertig koren – met evenveel stijlen en sferen – op zeventien locaties. Het festivalcentrum komt op de Velodroom en alle podia (binnen en buiten) bevinden zich binnen een straal van nog geen kilometer. Muzikale promenades langs oude en nieuwe locaties laten ook een verrassend stukje Leuven zien.

Leuven beKOORt is tevens de feestelijke opener van het cultuurseizoen 2022-2023 van 30CC.

- zondag 18 september 2022
- 17 locaties / festivalcentrum Velodroom
- gratis
- volledig programma: augustus 2022

www.leuvenbekoort.be